

פרשת שופטים תשע"ז
פרשת מלך

דברים פרק יז

(יד) כִּי תֵבֵא אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יִקְנֶה אֶלֶּהֶיךָ נִתֵּן לָךְ וַיִּרְשָׁתָהּ וַיִּשְׁבַּתָּהּ בָּהּ וְאָמַרְתָּ אֲשִׁימָה עָלַי מֶלֶךְ כְּכֹל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סָבִיבֵתִי :
(טו) שׁוֹם תִּשָּׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ אֲשֶׁר יִבְחַר יִקְנֶה אֶלֶּהֶיךָ בּוֹ מִקִּרְבֵּי אַחֶיךָ תִּשָּׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ לֹא תוּכַל לָתֵת עָלֶיךָ אִישׁ נָכְרִי אֲשֶׁר לֹא אַחֶיךָ הוּא :

תרגום אונקלוס

(יד) ארי תיעול לארעא דיי אלהך יהיב לך ותירתה ותתיב בה ותימר אמני עלי מלכא ככל עממיא דבסחרני : (טו) מנאה תמני עלך מלכא דיתרעי יי אלהך ביה מגו אחד תמני עלך מלכא לית לך רשו למנאה עלך גבר נוכראי דלא אחוך הוא :

רמב"ן

(יד) **ואמרת אשימה עלי מלך** - על דעת רבותינו (ספרי ראה סז), (סנהדרין כ ב) כמו ואמור אשימה עלי מלך, והיא מצות עשה שיחייב אותנו לומר כן אחר ירושה וישיבה, כלשון ועשית מעקה לגגך (להלן כב ח), וזולתם. והזכיר "ואמרת", כי מצוה שיבואו לפני הכהנים הלויים ואל השופט ויאמרו להם רצוננו שנשים עלינו מלך : ולפי דעתי עוד, שגם זה מרמיזותיו על העתידות, שכן היה כששאלו להם את שאול אמרו לשמואל (ש"א ח ה) שימה לנו מלך לשפטנו ככל הגוים, וכן כתוב שם (פסוק כ) והיינו גם אנחנו ככל הגוים ושפטנו מלכנו וגו', כי מה טעם שתאמר התורה במצוה "ככל הגוים אשר סביבותי", ואין ישראל ראויים ללמד מהם ולא לקנא בעושי עולה, אבל זה רמז לענין שיהיה, ולכך באה הפרשה בלשון הבינוני, כאשר פירשתי כבר (לעיל ד כה) : (טו) **וטעם אשר יבחר ה' אלהיך בו** - על דעת המפרשים, שיהיה נבחר על פי נביא או במשפט האורים. יצוה הכתוב תשים עליך מלך אשר יבחר ה' אלהיך בו, כי הוא יבחר ולא אתה. ובספרי (שופטים קנז), שום תשים עליך מלך, מת מנה אחר תחתיו. מלך, ולא מלכה. אשר יבחר ה' אלהיך, על פי נביא. אם כן מה טעם להזהיר "לא תוכל לתת עליך איש נכרי", והשם לא יבחר בנכרי. אבל לדעת רבותינו יש בכתוב הזה תנאי נסתר, יאמר שום תשים עליך המלך שיבחר השם בו אם תוכל לעשות כן שיענך השם בנביאים, אבל איש נכרי לא תוכל לתת עליך לעולם : ועל דרך הפשט אמרו, **שום תשים עליך מלך אשר יבחר ה'** [אלהיך בו] ולא אשר שנא ה' אלהיך, (בו) כי הוא בחר בישראל ולהיות המולך מבחוריו ולא מקרב העמים אשר שנא. ודעתי בדרך הפשט, כי טעם "אשר יבחר" שכל מולך על עמים מאת האלהים היא לו, כענין שכתוב (דניאל ד כט) די שליט עלאה במלכות אנשא ולמאן די יצבא יתננה, וכך אמרו (ב"ב צא ב) אפילו ריש גרותא מן שמיא מוקמי ליה, יאמר שום תשים עליך מלך כל אשר יהיה נגזר מן השמים שימלוך ואם הוא מקטני שבטי ישראל ומשפחתו הצעירה, אבל איש נכרי לא תמליך עליך לעולם. וכן על דרך הפשט "המקום אשר יבחר ה' אלהיך בו", כל שיבנו שם בית המקדש לה' הכל מרצון ה' :

מסכת סנהדרין דף כ ע"ב

אמר רב יהודה אמר שמואל : כל האמור בפרשת מלך - מלך מותר בו. רב אמר : לא נאמרה פרשה זו אלא לאיים עליהם, שנאמר שום תשים עליך מלך - שתהא אימתו עליך. כתנאי, רבי יוסי אומר : כל האמור בפרשת מלך - מלך מותר בו, רבי יהודה אומר : לא נאמרה פרשה זו אלא כדי לאיים עליהם, שנאמר שום תשים עליך מלך - שתהא אימתו עליך. וכן היה רבי יהודה אומר : שלש מצות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ : להעמיד להם מלך, ולהכרית זרעו של עמלק, ולבנות להם בית הבחירה. רבי נהוראי אומר : לא נאמרה פרשה זו אלא כנגד תרעומתן, שנאמר ואמרת אשימה עלי מלך וגו'.

רש"י

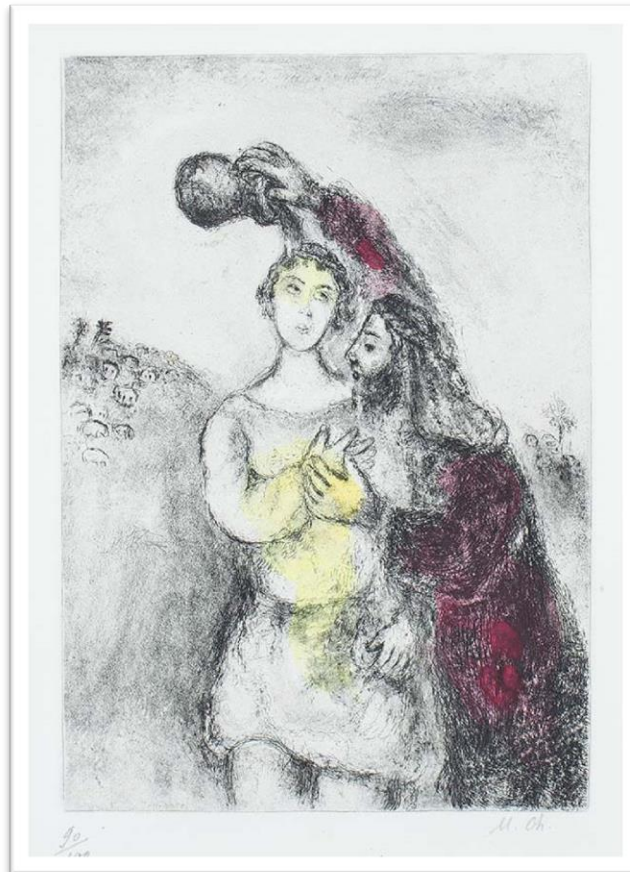
בפרשת מלך - בספר שמואל (א' ח) בניכם ובנותיכם יקח וכיוצא בהם. **רב אמר לא נאמרה פרשה** - דשמואל אלא לאיים עליהם שתהא אימת מלכם עליהם, אבל אינו מותר לעשות, הכי גרסינן : ר' יהודה אומר לא נאמרה פרשה זו אלא לאיים עליהם, ולא גרס ליראם ולבהלם, דהא לר' יהודה יפה כיוונו, שהרי נצטוו ישראל על כך, והכי גרס לה בתוספתא. **שלש מצות** - להכי נקט שלש הללו, שהן תלויות זו בזו לעשותן כסדרן, כדמפרש לקמן : בתחלה מלך, ואחריה עמלק, ואחריה בית הבחירה. **בכניסתם לארץ** - דבכולהו כתיב ירושה וישיבה, וירשת וישבת בה ואמרת אשימה עלי מלך (דברים יז), בעמלק כתיב (דברים כה) והיה בהניח ה' וגו', ובבנין בית הבחירה כתיב (דברים יב) ועברתם את הירדן וישבתם בארץ וגו' והדר כתיב והיה המקום וגו'. **לא נאמרה פרשה זו** - דשום תשים עליך מלך משום מצוה, אלא כנגד תרעומתם, שגלוי לפניו שעתידים להתרעם על כך ולומר והיינו גם אנחנו ככל הגוים שנאמר ואמרת אשימה - עתידין אתם לומר כן, ר' נהוראי אמר כו' לא גרסינן ליה בתוספתא, ותדע דשיבוש הוא, דהא קיימא לן בעירובין (יג, ב) דהוא ר' נחמיה הוא ר' נהוראי.

רמב"ם הלכות מלכים פרק יא הלכה א

המלך המשיח עתיד לעמוד ולהחזיר מלכות דוד ליושנה לממשלה הראשונה, ובונה המקדש ומקבץ נדחי ישראל, וחוזרין כל המשפטים בימיו כשהיו מקודם, מקריבין קרבנות, ועושין שמטין ויובלות ככל מצותה האמורה בתורה, וכל מי שאינו מאמין בו, או מי שאינו מחכה לביאתו, לא בשאר נביאים בלבד הוא כופר, אלא בתורה ובמשה רבינו, שהרי התורה העידה עליו שנאמר ושב ה' אלהיך את שבותך ורחמך ושב וקבצך וגו' אם יהיה נדחך בקצה השמים וגו' והביאך ה', ואלו הדברים המפורשים בתורה הם כוללים כל הדברים שנאמרו על ידי כל הנביאים, אף בפרשת בלעם נאמר ושב בני המשיחים, במשיח הראשון שהוא דוד שהושיע את ישראל מיד צריהם, ובמשיח האחרון שעומד מבניו שמושיע את ישראל מיד בני עשו, ושם הוא אומר אראנו ולא עתה זה דוד, אשורנו ולא קרוב זה מלך המשיח, דרך כוכב מיעקב זה דוד, וקם שבט מישראל זה מלך המשיח, ומחץ פאתי מואב זה דוד, וכן הוא אומר ויך את מואב וימדדס בחבל, וקרקר כל בני שת זה המלך המשיח שנאמר בו ומשלו מים עד ים, והיה אדום ירשה זה דוד, שנאמר ותהי אדום לדוד לעבדים וגו', והיה ירשה וגו' זה המלך המשיח שנאמר ועלו מושיעים בהר ציון וגו'.

בעל הטורים
ורוח אלהים מרחפת. בגימטריא זו היא רוחו של מלך
 המשיח (ב"ר ב ד):

בראשית פרק א פסוק ב
 וְהָאָרֶץ הִיְתֵה תְהוֹ וְבָהּ וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹהִים
 מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם:

Marc Chagall, *The Anointing of Saul from The Bible* (1958)

Visit www.atid.org/shiur for audio recordings, Podcasts, or to sign-up to receive sources in advance.
 Visit www.WebYeshiva.org to sign up for Rabbi Brovender's fully interactive, online Yeshiva.